

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Tdo/55/2019
Identifikačné číslo spisu: 6117010582
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Šimonová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:6117010582.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Šimonovej, sudcov JUDr. Štefana Micháliku a JUDr. Petra Paludu na neverejnom zasadnutí konanom 29. apríla 2020 v Bratislave, v trestnej veci obvinených 1/ E. V., 2/ C. P., 3/ H. P., pre obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. a) Tr. zák. a iné, o dovolaní obvinených E. V., C. P. a H. P. proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. júna 2018, sp. zn. 3To/43/2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvinených E. V., C. P. a H. P. sa o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica z 26. januára 2018 boli obvinení 1/ E. V., 2/ C. P. a 3/ H. P. uznaní za vinných zo spáchania obzvlášť závažného zločinu vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. a) Tr. zák. spáchaného závažnejším spôsobom konania s poukazom na § 138 písm. a), písm. c) Tr. zák., v spolupáchateľstve podľa § 20 Tr. zák., v časti dokonaný, v časti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

E. V., C. P. a H. P., po vzájomnej dohode, dňa 04. marca 2017 cca o 18:00 hod, prostredníctvom mobilného telefónu vylákali poškodeného C. E., nar. XX. C. XXXX, na stretnutie na parkovisko pri Staroprameni v Lučenci pod zámienkou, že mu idú vyplatiť províziu za zrealizovaný úver, kam sa poškodený dostavil cca o 18:30 hod a utvrďovaný menovanými, že pre sľubovanú províziu musia ísť autom, nasadol k nim do vozidla tov. zn. BMW 745i, ev. č.: Z. XXXM., šedej metalízy, ktoré viedol majiteľ vozidla E. V., na prednom sedadle spolujazdca sedel H. P., na zadnom sedadle za vodičom sedel C. P. a po tom, ako do vozidla v obci Y. pristúpil A. R., nar. XX. R. XXXX, poškodený C. E. sedel na zadnom sedadle v strede a napriek tomu, že začal mať pocit strachu, že bol oklamán a nejdú pre jeho províziu, nemal už možnosť brániť sa, alebo nejakým spôsobom prejavíť odpor, alebo vystúpiť z auta, pričom hneď na to začali na neho kričať, aby sa pred A. R. priznal, že úver vo výške 14.000,- €, ktorý vybavil na menovaného si ponechal, keďže C. E. to poprel, C. P. sediaci za vodičom vytiahol pištoľ, presne nezistenej značky, výr. čísla, ani kalibru, poškodenému ňou hrozil, stále so slovami, aby sa

priznal, následne mu E. V. začal hovoriť, že ho vezú za cigánom, ktorý ho „znásilní“, pričom v obci Čamovce, okr. Lučenec, pri družstve odbočili na odľahlé miesto, kde po necelých 3 km, v miestnom kameňolome zastavili a ako z vozidla vystúpili, poškodený C. E., mysliac si, že majú v úmysle ublížiť mu na zdraví, začal utekať od vozidla, ale po minimálne jednom výstrele C. P. z pištole, v obave o svoj život si ľahol na zem, kde ho obžalovaní dobehli, C. P. s H. P. ho držali od chrbta a bránili mu postaviť sa, následne ho E. V., C. P. aj s H. P. prinútili uviesť, ktorou rukou spracováva žiadosti o úver, aby ho mohli naďalej využívať pre svojich klientov žiadajúcich o úvery a keď uviedol, že pravou, E. V. ho najmenej 5x udrel gumeným kladivom po hornej časti hánok ľavej ruky, za ktorú ho držali C. P. s H. P., následne v útoku pokračovali tak, že H. P. ho ešte ležiaceho najmenej 2x kopol do rebier a po slovách, že sa ide „operovať“ mu C. P. stláčal kovovými kliešťami malíček ľavej ruky, a to až do momentu, kým im sľúbil zabezpečiť 50.000,- €, po čom ho ešte E. V. udrel gumeným kladivom 1x nad kolenom ľavej nohy a 1x nad členkom pravej nohy a až potom od poškodeného odstúpili, nechali ho na mieste, nasadli do auta a odišli do Rimavskej Soboty, cestou C. P. asi po 500 metroch vyhodil z idúceho auta mobilný telefón patriaci poškodenému, ktorým konaním poškodenému spôsobili, podľa lekárskeho vyšetrenia zo dňa 04. marca 2017, poranenia hrudníka, hlavy, ruky vľavo a kolena vľavo, s predpokladanou dĺžkou práceneschopnosti do 14 dní; odcudzením mobilného telefónu mu spôsobili škodu v sume cca 245,28 €.

Za spáchanú trestnú činnosť súd uložil obvinenému E. V. podľa § 186 ods. 3 Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák., § 46 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 14 rokov. Podľa § 48 ods. 3 písm. b) Tr. zák. na výkon trestu odňatia slobody súd zaradil obvineného do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia. Podľa § 60 ods. 1 písm. a) Tr. zák. obvinenému uložil trest prepadnutia vecí, a to 1/ mobilný telefón zn. DOOGEE, PIN: XXXX, IMEI: XXXXXXXXXXXXXXXX a XXXXXXXXXXXXXXXX, SIM karta ORANGE s číslom XXXX XXX XXX a 2/ gumené kladivo. Podľa § 76 ods. 1 Tr. zák. za podmienok uvedených v § 77 ods. 1 Tr. zák. súd uložil obvinenému ochranný dohľad v trvaní dva roky.

Obvinenému C. P. súd uložil podľa § 186 ods. 3 Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák., § 36 písm. j) Tr. zák., § 37 písm. h) Tr. zák., § 41 ods. 1, ods. 2 Tr. zák., § 42 ods. 1 Tr. zák., § 39 ods. 1, ods. 3 písm. b) Tr. zák., § 46 Tr. zák. súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 14 rokov. Podľa § 48 ods. 3 písm. b) Tr. zák. na výkon trestu odňatia slobody zaradil obvineného do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia. Podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. zrušil výrok o treste z trestného rozkazu Okresného súdu Lučenec, sp. zn. 22T/92/2017, zo dňa 08. septembra 2017 právoplatný dňa 20. septembra 2017 za prečin falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1 Tr. zák. na peňažný trest v sume 450,- eur ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Podľa § 60 ods. 1 písm. a) Tr. zák. obvinenému uložil aj trest prepadnutia vecí, a to mobilný telefón zn. Samsung zlatej farby bez PIN, IMEI: XXXXXX/XX/XXXXXX/X, SIM karta s telefónnym číslom XXXXXXXXXXX, plynovú pištoľ zn. U., výrobné číslo U.-XXXXXXX + 1 ks zásobník a kovové kliešte s modrou rúčkou. Podľa § 76 ods. 1 Tr. zák. za podmienok uvedených v § 77 ods. 1 Tr. zák. uložil obvinenému ochranný dohľad v trvaní dva roky.

Obvinenému H. P. podľa § 186 ods. 3 Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák., § 46 Tr. zák. súd uložil trest odňatia slobody vo výmere 12 rokov. Podľa § 48 ods. 3 písm. b) Tr. zák. na výkon trestu odňatia slobody zaradil obvineného do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia. Podľa § 60 ods. 1 písm. a) Tr. zák. súd obvinenému uložil trest prepadnutia vecí, a to mobilný telefón zn. S8-301L, PIN: XXXX, IMEI: XXXXXXXXXXXXXXXX, SIM karta Tesco mobile č.: XXXXXXXXXXXXXXXX. Podľa § 76 ods. 1 Tr. zák. za podmienok uvedených v § 77 ods. 1 Tr. zák. uložil obžalovanému ochranný dohľad v trvaní dva roky.

Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. súd uložil obvineným povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť poškodenému C. E. škodu vo výške 245,28 eur.

Proti vyššie citovanému rozsudku v zákonnej lehote podali odvolanie všetci traja obvinení, teda E. V., C. P. a H. P., o ktorých rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 27. júna 2018, sp. zn. 3To/43/2018 tak, že podľa § 319 Tr. por. odvolania obvinených zamietol.

Proti druhostupňovému rozsudku podali obvinení v zákonnej lehote prostredníctvom obhajcu dovolanie, z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), písm. h), písm. i) Tr. por. Dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. odôvodnili tým, že v prípravnom konaní bola všetkým trom obvineným po vznesení obvinenia ustanovená obhajkyňa JUDr. Soňa Petrusová, ktorá bola aj prítomná pri vyšetrovacích úkonoch, konkrétne pri výsluchoch obvinených konaných dňa 13. marca 2017, pri výsluchu poškodeného konaného dňa 14. marca 2017 a pri výsluchu svedka R. konaného dňa 14. marca 2017. Zastáva názor, že je neprípustné, aby v priebehu prípravného konania, v ktorom sa na rozdiel od dovolacieho konania ešte len zisťuje skutkový stav, všetci traja obvinení, ktorí sa môžu proti obvineniu brániť rôznymi spôsobmi, a to aj spochybnením výpovedí ostatných obvinených, mali jednu obhajkyňu, pretože za takých okolností obhajkyňa fakticky hájila protichodné záujmy svojich klientov, čím bolo zásadným právom porušené právo na obhajobu jednotlivých obvinených.

Ďalej dôvodili, že v priebehu prípravného konania boli vykonávané procesné úkony, pri ktorých boli prítomné aj osoby, ktoré na daných úkonoch prítomné byť nemali. Ide konkrétne o osoby mjr. Mgr. K. K. a npor. Mgr. C. G., ktoré boli prítomné nielen pri prečítaní a podpise zápisnice, ale aj v priebehu samotného výsluchu, čo Trestný poriadok v zmysle § 124 ods. 3 nepripúšťa a navyše Trestný poriadok pripúšťa prítomnosť len jednej osoby. Tieto osoby boli prítomné pri výsluchu poškodeného dňa 05. marca 2017 a totožné osoby boli prítomné aj v priebehu spisovania zápisnice o trestnom oznámení. Pri výsluchu svedka R. dňa 14. marca 2017 boli pre zmenu prítomní npor. Mgr. C. G. a kpt. Mgr. K. F.. Okrem uvedeného bol v priebehu výsluchov obvineného P. dňa 13. marca 2017, obvineného V. zo dňa 21. júna 2017, obvineného P. zo dňa 21. júna 2017, prítomný Mgr. H. R.. Pri výsluchu poškodeného dňa 14. marca 2017 bola prítomná kpt. Mgr. Z. B.. Pri výsluchu svedka Y. dňa 30. marca 2017, svedka Y. dňa 30. marca 2017, obvineného P. zo dňa 20. júna 2017, bol prítomný Mgr. K. F.. Pri výsluchu obvineného V. dňa 03. júla 2017 a obvineného P. 03. júla 2017 bola prítomná mjr. Ing. E. F.. Uviedli, že vyššie uvedené osoby nemôžu byť prítomné pri výsluchu, môžu byť prítomné len pri prečítaní a podpise zápisnice, a to z hore špecifikovaného dôvodu.

Vô vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. obvinení poukázali na nesprávnu právnu kvalifikáciu zisteného skutku v zmysle skutkových zistení v prípravnom konaní, v konaní pred súdom prvého stupňa a pred odvolacím súdom. Sú toho názoru, že pre naplnenie objektívnej stránky skutkovej podstaty vydieračského únosu je potrebný zhluk viacerých faktorov, ktoré vo svojom súhrne zakladajú konanie kvalifikované ako „unesenie iného.“ Ku skutkovým zisteniam súdu v priebehu trestného konania považovali za potrebné v prvom rade uviesť, že poškodený nastupoval do motorového vozidla dobrovoľne a až v priebehu cesty do kameňolomu mal zistiť, že predmetom stretnutia nie je jemu deklarováný účel cesty. Vzhľadom na uvedené možno podľa názoru obvinených ustáliť, že k zmocneniu poškodeného (1. fáza) došlo okamihom, keď sa poškodený dozvedel, že účel cesty bude určite iný ako pôvodne deklarováný, t. j. okamihom nastúpenia svedka R. do vozidla. Týmto momentom mal poškodený možnosť prejavíť nesúhlas so svojím pobytom v motorovom vozidle. Poškodený mohol najmä verbálne apelovať na vodiča motorového vozidla, t. j. obvineného v 1. rade, aby mu zastavil a mohol vystúpiť z vozidla, prípadne, aby ho odviezol späť na miesto, kde nastúpil do vozidla. Svoju vôľu vystúpiť mohol prejavíť aj aktívnym konaním v podobe vystúpenia z vozidla v obci Y, kde vozidlo zastavilo, aby mohol nastúpiť svedok R.. Deklarovali, že poškodený žiadnym spôsobom vôľu vystúpiť z vozidla neprejavil, čo v priebehu konania ani nepopieral, a preto ak nedošlo k prejavu vôle poškodeného smerujúcemu proti konaniu odsúdených, nemožno hovoriť ani o vôli poškodeného nenachádzať sa v danom čase v predmetnom vozidle.

Absencia takéhoto čiastkového faktora má podľa obvinených za následok nenaplnenie definičných znakov pojmu „unesie iného“, a tým pádom aj nemožnosť kvalifikácie zisteného skutku ako vydieračského únosu. Dodali, že sám poškodený sa na hlavnom pojednávaní konanom dňa 09. januára 2018 vyjadril, že nemal pocit, že bol unesený. Hoci zároveň dodal, že nemal možnosť nikam odísť, uvedené tvrdenie je podľa názoru obvinených potrebné dôrazne odlišovať od vôle, alebo nevôle odísť, a to najmä s poukazom na skutočnosť, že v čase údajného spáchania skutku, počas cesty motorovým vozidlom žiadnu vôľu vystúpiť neprejavil, čo má za následok, že poškodenému nebolo bránené v užívaní

osobnej slobody zo strany obvinených. Ďalej uviedli, že v čase, keď motorové vozidlo dorazilo do kameňolomu a poškodený začal utekať, takéto konanie je neprípustné interpretovať ako snahu o prinavrátanie možnosti užívať osobnú slobodu, pretože odsúdení nikdy poškodenému osobnú slobodu neobmedzovali. Vzhľadom na uvedené závery obvinení poznamenali, že obvinení nevytlákali poškodeného do kameňolomu, ale vylákali ho len do obce Y., kde nastúpil svedok R., pretože týmto okamihom mal poškodený aj podľa svojho vlastného tvrdenia zistiť, že bol uvedený do omylu ohľadom účelu a cieľa cesty a mohol prejavíť vôľu vystúpiť z vozidla. Vzhľadom na to, že trestný čin vydieračského únosu podľa § 186 Tr. zák. je v pomere špeciality aj k trestnému činu vydierania podľa § 189 Tr. zák., malo byť konanie obvinených kvalifikované ako trestný čin vydierania.

Ďalej poukázali na skutočnosť, že trestný čin vydieračského únosu bol predmetom prieskumu dovolacieho súdu viackrát, aj v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR z 25. októbra 2017, sp. zn. 2 TdoV 5/2016, v ktorom bol obvinenému uložený trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov nepodmienečne za použitia § 39 ods. 1 Tr. zák., a to napriek tomu, že konanie odsúdeného vzhľadom na spôsob spáchania trestného činu vykazuje výrazne vyššiu mieru závažnosti a spoločenskej nebezpečnosti ako konanie obvinených, a to aj vzhľadom na spôsobený následok.

Vzhľadom na uvedené, trest ktorý bol obvineným uložený, sa javí ako neprimerane prísny a pre naplnenie všetkých funkcií postačoval aj trest kratšieho trvania znížený pod zákon stanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby za použitia ustanovení Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu alebo aspoň na dolnej hranici zákonom ustanovenej trestnej sadzby pre všetkých obvinených.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd v zmysle § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil porušenie zákona v neprospech obvinených E. V., C. P. a H. P. a v zmysle § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 27. júna 2018, sp. zn. 3To/43/2018, a rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 26. januára 2018, sp. zn. 1Tk/2/2017, a vec v zmysle 388 ods. 1 Tr. por. vrátil Okresnému súdu Banská Bystrica na nové prejednanie a rozhodnutie v inom zložení senátu v zmysle § 388 ods. 2 Tr. por.

K dovolaniu obvinených sa vyjadril prokurátor Krajskej prokuratúry Banská Bystrica podaním z 13. februára 2019, ktorý vo vzťahu k uvádzaným dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. h) a písm. i) Tr. por. zastáva stanovisko, že dovolanie obvinených E. V., C. P. a H. P. nie je dôvodné. V prvom rade poukázal na tú skutočnosť, že dovolanie obvinených zastúpených obhajcom JUDr. Gabrielom Almášim zo dňa 20. septembra 2018 je, až na skutočnosť, že obvinených mal v prípravnom konaní zastupovať ten istý ustanovený obhajca, obsahovo úplne zhodné s odôvodnením odvolaní obvinených H. P. zo dňa 25. februára 2018, E. V. zo dňa 15. marca 2018 a C. P. zo dňa 19. marca 2019 proti rozhodnutiu prvostupňového súdu, neobsahuje žiadne nové skutočnosti, ktoré by neboli známe druhostupňovému súdu pri rozhodovaní v odvolacom konaní. Dôvodil, že so všetkými vyššie uvádzanými dôvodmi dovolania sa teda Krajský súd v Banskej Bystrici vysporiadal v rozhodnutí, sp. zn. 3To/43/2018, zo dňa 27. júna 2018, v ktorom rozhodoval o odvolaní obvinených proti prvostupňovému rozsudku.

Vo vzťahu k tvrdeniu obvinených o porušení ich práv na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. prokurátor uviedol, že zrejme ušla ich pozornosti podstatná skutočnosť, a to že obhajkyňa JUDr. Soňa Petrusová im nebola po vznesení obvinenia ustanovená tak, ako tvrdia vo svojom podaní zo dňa 20. septembra 2018. Naopak po zákonom poučení zo strany vyšetrovateľa (ktoré je súčasťou im doručeného uznesenia o vznesení obvinenia), že sa v ich prípade jedná o povinnú obhajobu podľa § 37 ods. 1 písm. c) Tr. por. bola spomenutá obhajkyňa každým z obvinených zvolená, o čom svedčia plné moci založené vo vyšetrovacom spise. Navyše zo zápisníc o výsluchu obvinených napísaných na Okresnom súde Banská Bystrica v súvislosti s rozhodovaním o väzbe zo dňa 16. marca 2017 je podľa názoru prokurátora zrejme, že obvinení E. V. a C. P., resp. ich rodinní príslušníci im zvolili ďalšieho splnomocneného obhajcu JUDr. Petra Múkeru, pričom plné moci boli predložené pred samotným výsluchom sudkyňi pre prípravné konanie. Obdobným spôsobom si zvolil obvinený H. P. ďalšieho obhajcu JUDr. Juraja Remšika. Prokurátor zdôraznil, že Trestný poriadok pri dôvodoch nutnej obhajoby

tak, ako to bolo aj v tomto prípade, ukladá vyšetrovateľovi určiť obvinenému lehotu na zvolenie si obhajcu a až pokiaľ obvinený, resp. iné oprávnené osoby v jeho mene túto možnosť nevyužijú, musí byť obvinenému obhajca ustanovený (§ 40 ods. 1 Tr. por.).

Z vyššie uvedeného podľa prokurátora vyplýva, že u obvinených, ktorí si po zákonom poučení zvolili obhajcu v osobe JUDr. Soni Petrusovej, resp. aj ďalších obhajcov, ktorí ich zastupovali v trestnom konaní pri zachovaní všetkých ich procesných práv, nemohlo dôjsť žiadnym spôsobom k porušeniu ich práva na obhajobu. Naopak, pokiaľ by orgánmi činnými v trestnom konaní nebol rešpektovaný prejav vôle obvinených spočívajúci vo voľbe obhajcov a bol by im ustanovení iný ako nimi zvolený obhajca, došlo by zo strany príslušných orgánov k zásahu do ich práva na obhajobu.

Zároveň prokurátor uviedol, že tak ako v odvolaní, aj v dovolaní dovolatelia namietajú, že pri spisovaní zápisnice o trestnom oznámení boli prítomní operatívni príslušníci PZ, ktorých aj menujú. Takéto námietky nemajú oporu v žiadnom ustanovení procesno-právnych, resp. hmotno-právnych predpisov, rovnako ako námietky, že sa obvinenými menovaní príslušníci PZ zúčastnili ďalších procesných úkonov v prípravnom konaní, pričom v zmysle ustanovenia § 58 ods. 1 písm. c) Tr. por. je potrebné v zápisnici poznamenať ich identifikačné údaje. Je bežnou praxou, že pri zložitejších trestných veciach vykonávajú procesné úkony viacerí príslušníci PZ vrátane operatívnych pracovníkov. Taktiež nič nebráni, aby sa úkonu zúčastnili viaceré osoby v postavení nezúčastnenej osoby. V konečnom dôsledku obvinení, zastúpení zvolenými obhajcami majú možnosť vznášať námietky proti obsahu zápisnice [§ 58 ods. 1 písm. c) Tr. por.], čo nebolo z vyšetrovacieho spisu v danej veci zaznamenané.

Vo vzťahu k argumentácii obvinených, že poškodený mal možnosť po nastúpení svedka R. prejavíť svoj nesúhlas s pobytom v motorovom vozidle, čo sa však nestalo, prokurátor poukázal na skutočnosť, že svedok-poškodený vo svojich výpovediach prezentoval to, že po pristúpení svedka R. do vozidla vedel, že je zle a že nejdú po obvinenými spomínanú províziu, pričom vzhľadom na vzniknutú situáciu nevidel zmysel v kladení odporu, pričom svoje obavy, ktoré pociťoval počas celej cesty do lomu, prejavil tým spôsobom, že sa pokúsil o útek.

Poukázal tiež na to, že existujúci právny systém neumožňuje porovnávať skutkový stav zistený v inej trestnej veci so skutkovým stavom ustáleným súdmi prvého aj druhého stupňa v predmetnej posudzovanej trestnej veci a na základe takéhoto porovnania hodnotiť závažnosť a spoločenskú nebezpečnosť, resp. primeranosť uložených trestov. Pokiaľ ide o druh a výšku uložených trestov, tieto boli vo veci konajúcimi súdmi náležite odôvodnené, pričom v dvoch prípadoch boli tresty odňatia slobody uložené pri spodnej hranici trestnej sadzby a v jednom prípade na samej spodnej hranici. Prokurátor uviedol, že trest odňatia slobody môže súd mimoriadne znížiť pod dolnú hranicu trestnej sadzby ustanovenej zákonom iba za okolností, resp. za splnenia podmienok definovaných v ustanovení § 39 Tr. zák., pričom na takýto postup nebol vzhľadnutý žiadny relevantný dôvod.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti navrhol, aby dovolací súd v zmysle ustanovenia § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvinených E. V., C. P. a H. P. zo dňa 20. septembra 2018 proti rozhodnutiu Okresného súdu Banská Bystrica, sp. zn. 1Tk/2/2017, zo dňa 26. januára 2018 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 3To/43/2018, zo dňa 27. júna 2018 odmietol, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. h) a písm. i) Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvinených skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že toto bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 Tr. por. a § 566 ods. 3 Tr. por.), oprávnenou osobou prostredníctvom obhajcu [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por. a § 373 ods. 1 Tr. por.], v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.), a že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.). Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1, veta prvá Tr. por., keďže obvinení pred podaním dovolania využili svoje právo podať riadny opravný prostriedok a o tomto bolo rozhodnuté.

Najvyšší súd Slovenskej republiky však zároveň dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por. (§ 382 písm. c) Tr. por.).

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Podľa § 385 ods. 1 Tr. por., dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených pochybení, pričom má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania musia byť preto obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inšancia.

K dovolateľom označenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. najvyšší súd uvádza, že zásada práva na obhajobu vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku je jednou zo základných zásad trestného konania. Právo na obhajobu je zakotvené v článku 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v článku 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v článku 6 ods. 3 písmeno b), c), d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a patrí k základným atribútom spravodlivého procesu. Zmyslom tejto základnej zásady je zabezpečiť úplnú ochranu zákonných záujmov a práv obvineného, prispieť k náležitému zisteniu skutkového stavu veci a tiež k vydaniu zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

V zmysle konštantnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky právo na obhajobu podľa dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. znamená vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného charakteristické pre to, ktoré štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby, pri vykonávaní procesných úkonov bez prítomnosti obhajcu a pod.

Z obsahu spisového materiálu je zrejmé, že v posudzovanej trestnej veci sa vo vzťahu k všetkým trom obvineným jednalo o prípad tzv. povinnej obhajoby v zmysle § 37 ods. 1 písm. c) Tr. por. (po vznesení obvinenia musí mať obvinený obhajcu už v prípravnom konaní, ak ide o konanie o obzvlášť závažnom zločine), o čom boli obvinení poučení (č. l. 17-19 vyšetrovacieho spisu). Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že obvinení C. P., E. V. aj H. P. si v prípravnom konaní zvolili na základe plnej moci na zastupovanie na č. l. 90, 92 a 94 vyšetrovacieho spisu obhajkyňu JUDr. Soňu Petrusovú. Obvinení E. V. a C. P. si navyše pred výsluchom sudkyne pre prípravné konanie zvolili ďalšieho, v poradí druhého obhajcu JUDr. Petra Múkeru (viď plnú moc na č. l. 91 a 93 vyšetrovacieho spisu), obdobne obvinený

H. P. si zvolil ako ďalšieho obhajcu JUDr. Juraja Remšika v prípravnom konaní a konaní pred súdom na základe plnej moci na č. l. 95 spisu (viď zápisnica Okresného súdu Banská Bystrica zo 16. marca 2017, sp. zn. 0Tp/55/2017). Hoci obvinení C. P. a E. V. vypovedali plnú moc na zastupovanie JUDr. Petrusovej pred podaním obžaloby, v konaní pred súdom boli zastúpení JUDr. Múkerom.

Po preskúmaní podaného dovolania na podklade predloženého spisu najvyšší súd zistil, že obvinení E. V., C. P., H. P. mali v konaní pred súdom možnosť navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na ich obhajobu. Taktiež všetky ostatné práva, ktoré sú vyjadrením práva na obhajobu a podmienky na spoľahlivé zistenie objektívnej pravdy boli v predmetnej veci riadne zabezpečené. Obvinení mali právo zvoliť si obhajcu, resp. obhajcov, a to aj využili, a tiež požadovať, aby boli vypočúvaní za ich účasti, radiť sa s nimi počas úkonov vykonávaných orgánmi činnými v trestnom konaní alebo súdom, ako aj žiadať, aby sa obhajca, resp. obhajcovia zúčastnili na iných úkonoch prípravného konania, nakoľko povinnosťou obhajcu je najmä poskytovať obvinenému potrebnú právnu pomoc, na obhajovanie jeho záujmov účelne využívať prostriedky a spôsoby obhajoby uvedené v zákone.

Možno preto konštatovať, že námietka obvinených je evidentne účelová, nakoľko k zásadnému porušeniu práv obvinených na obhajobu v konaní pred rozhodujúcimi súdmi nedošlo. Rovnako v kontexte vyššie uvedeného je irelevantná aj námietka obvinených, podstatou ktorej je skutočnosť, že v priebehu prípravného konania boli vykonávané úkony, pri ktorých boli prítomné osoby, ktoré na daných úkonoch prítomné byť nemali. Pokiaľ obvinení argumentovali, že konkrétne osoby Mgr. K. K. a npor. Mgr. C. G. boli prítomné nielen pri prečítaní a podpise zápisnice, ale aj v priebehu samotného výsluchu, čo Trestný poriadok nepripúšťa v zmysle § 124 ods. 3 Tr. por., najvyšší súd s poukazom na cit. ustanovenie uvádza, že obsah tohto ustanovenia sa uplatňuje najmä v prípravnom konaní, kedy nemusí byť pri výsluchu prítomný zapisovateľ, avšak zápisnicu o výsluchu treba potom pred podpisom prečítať, alebo predložiť na prečítanie obvinenému v prítomnosti nezúčastnenej osoby.

Vô vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu uvedenému v § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., je potrebné najprv zdôrazniť, že z inštitútu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je zjavné, že trestné konanie je v zásade dvojnásťnásť a Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o dovolaní obvineného je viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súde nižšej inštancie. Dovolanie nie je teda prostriedkom určeným na revíziu, či nápravu skutkových zistení, ktoré urobili súde prvého a druhého stupňa.

V súvislosti s dovolacím dôvodom obvineného v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. najvyšší súd uvádza, že nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku a použitie iného hmotnoprávného ustanovenia je pochybenie súdu pri aplikácii práva na skutok, ktorý bol zistený a v potrebnom rozsahu objasnený, a to v takej intenzite, že to zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného (a contrario § 371 ods. 5 Tr. por.). O nesprávnu právnu aplikáciu práva ide najmä vtedy, ak bol skutok v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, hoci o trestný čin v tomto prípade nešlo, alebo ak išlo o iný trestný čin, než ten, ktorý sa nachádza v právnej vete napadnutého rozhodnutia, teda ak skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný (podradený) pod nesprávnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom takáto nesprávna subsumpcia bola v neprospech obvineného (teda spravidla pôjde o prísnejšiu trestnú skutkovú podstatu). V tejto súvislosti treba opakovane podotknúť, že dovolací súd nie je oprávnený ani pri skúmaní tohto dovolacieho dôvodu preskúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku, čo je explicitne vyjadrené i v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Tr. por. Zabezpečiť správnosť a úplnosť skutkových zistení a následne ustáliť skutok je vecou súdu prvého, prípadne druhého stupňa a dovolací súd ustálený skutkový stav musí ako správny prezumovať a vychádzať z neho.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na stanovisko trestnoprávného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2011 pod č. 3, podľa ktorého (...) „ Tento dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. nemôže napĺňať poukaz na to, že vykonaným dokazovaním nebola v konaní preukázaná

subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkované, t. j. tak ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia. Predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. potom môže byť už len nesprávne právne posúdenie takto ustáleného skutku v skutkovej vete rozhodnutí súdov prvého a druhého stupňa, ale nikdy samotné skutkové zistenia, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť".

S poukazom na uvedený dovolací dôvod najvyšší súd skúmal, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne subsumovaný pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Vo vzťahu k právnej kvalifikácii skutkov, tieto napĺňajú po subjektívnej aj objektívnej stránke skutkovú podstatu obzvlášť závažného zločinu vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 písm. a) Tr. zák. spáchaného závažnejším spôsobom konania s poukazom na § 138 písm. a), písm. c) Tr. zák., v spolupáchateľstve podľa § 20 Tr. zák., v časti dokonaný, v časti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. Nakoľko súdy ustálili, že skutok sa stal tak, ako je uvedený v skutkovej vete výrokovej časti prvostupňového rozsudku, zodpovedala tomu i právna kvalifikácia, bez ohľadu na presvedčenie obvinených, že nie je naplnená objektívna stránka uvedeného trestného činu.

Z podstaty väčšiny námietok k tomuto dovolaciemu dôvodu vyplýva, že smerujú proti správnosti a úplnosti zisteného skutku, rozsahu a hodnoteniu vykonaného dokazovania, preskúmvanie ktorých je v zmysle uvedeného dovolacím súdom nepripustné. Je potrebné zdôrazniť, že dovolacia námietka obvinených nezodpovedá dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.

Vo vzťahu k namietanému dôvodu uvedenému v § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. najvyšší súd uvádza, že v zmysle cit. ustanovenia Trestného poriadku, uložením trestu mimo zákonnej trestnej sadzby sa rozumie uloženie trestu odňatia slobody obvinenému mimo trestnej sadzby ustanovenej Trestným zákonom za trestný čin, zo spáchania ktorého bol uznaný vinným, ako aj prekročenie maximálne povolenej výmery trestu (trestu domáceho väzenia, trestu povinnej práce, peňažného trestu, zákazu činnosti, zákazu pobytu a vyhostenia a pod.) ako aj prípad, ak súd uložil obvinenému taký druh trestu, ktorý Trestný zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa (napr. uloženie trestu prepadnutia majetku za prečin). Druhom trestu, ktorý Trestný zákon nepripúšťa, sa rozumejú prípady, keď súd obvinenému uložil niektorý z druhov trestov (§ 32 Trestného zákona) napriek tomu, že neboli splnené zákonné podmienky na jeho uloženie, (napr. uloženie zákazu podnikania (bez obmedzenia) pri uložení trestu zákazu činnosti, prípadne uloženie peňažného trestu mladistvému napriek tomu, že nie je zárobkovo činný a iné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že pokiaľ obvinení namietajú uloženie neprimerane prísneho trestu, tu treba uviesť, že táto námietka nenaplnia žiaden dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 Tr. por. S poukazom na stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky k rozdielnemu výkladu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. v prípade nepoužitia ustanovenia § 40 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody (resp. podľa § 39 Tr. zák. účinného od 1. januára 2006), sp. zn. Tpj 46/2010, prijaté 14. júna 2010, uverejnené v Zbierke stanovísk NS a súdov SR 1/2011 pod č. 5, dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. nie je naplnený tým, že obvinenému nebol uložený trest za použitia § 39 Tr. zák. (resp. § 40 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006), v dôsledku čoho uložený trest má byť neprimeraný, lebo pokiaľ súd nevyužil moderačné oprávnenie podľa uvedených ustanovení a trest vymeral v rámci nezniženej trestnej sadzby, nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu stanovenú Trestným zákonom za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného.

V posudzovanej veci, pokiaľ ide o uložený trest odňatia slobody, ide o taký druh trestu, ktorého uloženie zákon za trestný čin, z ktorého boli obvinení uznaní za vinných, pripúšťa a rovnako tak výmera tohto trestu je v rámci zákonnej trestnej sadzby. Neušlo však pozornosti najvyššieho súdu, že súd prvého stupňa uložil trest odňatia slobody obvinenému H. P. na spodnej hranici zákonnej trestnej sadzby a obvinenému C. P. súd prvého stupňa uložil trest odňatia slobody vo výmere 14 rokov zohľadniac okolnosti spáchania skutku za aplikácie § 39 Tr. zák.

Dovolací súd nezistil žiaden dovolací dôvod, na základe ktorého by mohol vyhovieť obvineným a zrušiť napadnuté rozhodnutie a preto dovolanie ako nedôvodné odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.